

A törpe bohóc talmi dicsősége

VISSZHANG - LIX. évfolyam, 11. szám, 2015. március 13.

Bokros Lajos elemzése a magyarországi, saját fogalmai szerint, „populista” uralomról a mindenkori populista irányzatok tükrében (*Képzelt varázsló és törpe bohóc, ÉS, 2015/10., márc. 6.*) bár hozza a szerzőtől elvárható magas színvonalat és nagyfokú vehemenciát, elfelejteni látszik egy fontos tény: nevezetesen azt, hogy az országot irányító maffia a tavalyi évben három választást nyert meg fölényesen.

Természetesen trükkök százai kellettek a mára már szétporladt kétharmados fölhatalmazás eléréséhez, az azonban tagadhatatlan, hogy a kormánypártok így is utcahosszal előzték meg vetélytársaikat, s unalomig ismételt közhely, hogy nincs olyan választási rendszer, amelyben ilyen szavazati arányok mellett ne a jelenleg regnáló pártszövetség került volna ki győztesen. Márpedig szó sincs arról, hogy a maffia ne verte volna végig a társadalmon erőnek erejével azt a – Bokros által is többször ostorozott – ellentmondásos populista programot, amely a szerző érvelése szerint bármely kormány vesztét kellett volna, hogy okozza. Ennek a szimmetrikus ellenkezője történt: 2010 és '14 között az orbáni maffiaállam teljes pompájában (avagy silányságában) mutatkozott meg, s a választópolgárok egyértelmű többsége mégis elfogadta a „folytatjuk” programját.

Az orbáni maffia föloldotta volna a populisták föloldhatatlan ellentmondását? Nem ez történt. Először is a Fidesz már 2010-ben sem a pozitív programja okán szerezhette kétharmados többséget, hanem tisztán a rendkívül erős protesthangulat miatt. A Fidesz politikai föladata lényegében az volt, hogy ezt fönntartsa, vagy adott esetben áttranszformálja valamilyen más érzelmi kötőanyaggá – ez utóbbira pedig alkalmas volt egy rendkívül hatékony kommunikációs gépezet. Segítségére volt ebben a – gyakran Simicska és mások közbeiktatásával, de mégiscsak – állami pénzekkel kistafírozott, reggeltől estig kormánypropagandát harsogó mediabuldozér is, de azt már a XX. század diktatúráinak sokkal légmentesebben záró médiarezsimejei alatt is láttuk, hogy ez önmagában kevés, hogy a társadalom odaadó támogatását elnyerjék. (Igaz, utóbbiaknak erre nem is volt szükségük, ellentétben az orbáni maffiaállammal.) Azonban a „magyar érdek képviselője” és a „nemzeti szabadságharc” ideologikus mázával leöntött kommunikációs offenzívára, valamint arra a kulturális mintázatra, amit Bokros nemes egyszerűséggel „fasiszta jellegűnek” nevez, a magyar társadalom láthatóan rezonált. Az emberek nem egy törpe bohócot láttak, hanem egy dicsőséges, a magyar népért a világgal is szembeszálló apafigurát. Európa erős emberét.

Kétségtelen, hogy az elmúlt fél évben a Fidesz támogatottsága hatalmasat zuhant, és immár a maffiaállam erős kohéziója is megroppanni látszik. Bokros ezt a rendszer „alapvető ellentmondásaira” vezeti vissza, melyeket nyolc pontban összegez tanulmánya végén. Ezek a pontok azonban jórészt azokat az ellenzéktől gyakran hallott, sokszor inkább „stiláris”, semmint feszítő, pláne a Sziriza programjához mérhető közgazdasági nonszenszeket tartalmazzák (gondolok itt a 6–7. pontra példának okáért), amelyek jóllehet hosszú távon fognak gondokat okozni, de konkrétan most egészen biztosan nem ebben gyökereznek a kormány problémái. Hisz gondoljuk meg: a makromutatóink viszonylag jók; a magnövekedés csekély, de visszaesés nem valószínű; leszakadásunk az unió országaitól folytatódik ugyan, de ez csak hosszú évek múltán fog kézzelfogható gondokat produkálni. A „Családon” belüli, egyre groteszkebb fejezeteket hozó bandaháború azonban tényleg szétzilálni látszik a Fideszt, illetve azt a kommunikációs gépezetet, amely az előző ciklus több nagy botrányát is képes volt sikeresen elsimítani. Hatékony, kreatív kommunikáció és új „politikai termékek” híján pedig elpártolnak az emberek.

A kormányt most elhagyni látszik a szerencséje – de ne gondoljuk, hogy ez mindig így lesz. Az előző

ciklusban voltak lejjebb is a közvélemény-kutatásokban, és mégis képesek voltak föltápaszkodni. Nem zárhatjuk ki, hogy ez újfent sikerülni fog. Sajnos a vereség nincs előre programozva, és sokat kell még dolgoznunk azért, hogy tényleg bekövetkezzék. Márpedig amíg nem értjük meg, hogy miért is támogatják ennyien a Fideszt, hogy hogyan is működik az orbáni kommunikációs modell, és hogy milyen érveléssel is lehet lebontani a maffiaállam paravánjait, nos, addig nem jutunk egyről a kettőre.